

Az alsóházban ismét az abesszin kérdéstről folyt a vita.

London, ápr. 22. Az alsóházban Eden külügyminiszter több hozzáintéztet kérdésre röviden ismertette a népszövetségi bizottságok által az olasz-abesszin ügyben hozott megállapodásokat, mire több képviselő a pótkérdések özőnét intézte a külügyminiszterhez.

Adams: Azt hiszi a külügyminiszter, hogy a jelenlegi megtorlások elég erősek ahhoz, hogy megakadályozzák a támadók teljes katonai győzelmét.

Eden: Ez felfogás dolga.

Thorne: Törődik-e azzal a kormány, hogy Ausztria kereskedelme ma Olaszországgal sokkal vitrágzóbb, mint bármikor volt.

Eden: A képviselő ur állításáról nincs tudomásom. Nem hiszem, hogy megfelel a valóságnak.

Wedgwood ezredes: Miért nem követel a külügyminiszter további megtorlásokat és a Népszövetség mely tagjai hajlandók a megtorlások szigorítására?

Eden: Nem állna sem az együttes eljárás, sem a Népszövetség, sem bármely más fél érdekében, ha a Népszövetség előtt tett nyilatkozataimnál többet mondanék.

Mander: Azt hiszi a külügyminiszter ur, hogy Franciaország lelkiismeretesen hajtja végre az eddig elhatározott megtorlásokat?

Eden: Nem szabad a Házban olyan kérdéseket feltenni, amelyek ily módon érintenek más kormányokat.

Gallacher: A külügyminiszter szavaiból az tűnik ki, hogy a megtorlások célja Olaszország legyőzése. Hogyan egyeztethető ez össze Bladwin miniszterelnök szombati kijelentésével, amely szerint nem akarjuk legyőzni Olaszországot?

Eden: A megtorlás népszövetségi eljárás.

Mander: Azt értjük-e a külügyminiszter szavaiból, hogy az angol kormányt nem érdekli az a mód, amellyel a Népszövetség többi tagja megtorló köteleseit teljesíti?

Eden: Ilyent nem szabad gondolni. Én egyéb ként csak az angol kormányért felelhetek, nem pedig más kormányokért.

Cocks: Értésítette-e az angol kormány a római nagykövetet visszahívásáról, tekintettel Olaszország szerződésesére.

Eden: Nem. Ilyen egyéni kezdeményezés nem áll összhangban az olasz-abesszin viszályban követt politikákkal, amelynek alapja a népszövetségi közös eljárás.

Boothby: Igaz-e az a híresztelés, hogy elhídegedés állt be ebben az ügyben köztünk és Franciaország között?

Eden: Nem felelt.

Cocks: Javasolni fogja-e a kormány, hogy Olaszországot zárják ki a Népszövetségből?

Eden: Nem. A jelen körülmények között az ilyen eljárásnak nem volna értelme.

Cocks: Tudja-e a külügyminiszter, hogy a közvélemény nem akarja támogatni az olyan Népszövetséget, amelynek egyik tagja megszegi a Népszövetség egyik alapvetését?

Eden: Nem felelt.

Thurtle: Elegendő írásbeli bizonyíték van-e arra nézve, hogy Olaszország mérgegázt használt Abesszinia ellen?

Eden: Ez felfogás dolga. Az ilyen kérdések eldöntésénél a legkoszosabban kell mérlegelni a bizonyítékokat és a források megbízhatóságát.

A délausztráliai miniszterelnök a megtorlások ellen.

Londonból jelenik: Butler, délausztráliai miniszterelnök Adelaideban tartott beszédében a leghevesebben ostorozta az Olaszország elleni megtorlásokat, amelyeket veszedelmes képmutatásnak és szemfényvesztésnek bélyegzett. Ausztrália sorsa nagyon bizonytalan volna, ha néhány európai nemzet kedvéért népszövetségi háboruba keveredne. Az angol birodalomnak nem az a feladata, hogy a világ rendőrségének szerepét játssza és a Népszövetség értéketlen az Egyesült Államok, Japán és Németország nélkül. A birodalom alkotórészei közötti kölcsönös védelmi szerződés sokkal többet érne a Népszövetségénél.

Angolországban megdőbberést keltett az új költségvetés.

London, ápr. 22. (Inf.) Az új költségvetésben bejelentett nagyszabású adóemelések nagy megrökönyödést keltettek az angol közvéleményben, mert mindenki azt hitte, hogy az államháztartás helyzete sokkal kedvezőbb, semhogy adóemeléseket kelljen végrehajtani. A pénzügyminiszternek az az indoklása, hogy az adóemeléseket az új fegyverkezési program végrehajtása teszi szükségessé, most egyszerre világossá tette a közvélemény előtt, hogy mit jelent minden egyes angol polgár számára az új katonai program. Politikai körökben nem tartják kizártnak, hogy az új adóemeléseknek ily körülmények között messzemenő kihatásuk lesz a belpolitikai helyzet további alakulására is. A sajtó, nyilván felülről jövő sugalmazásra, szemmeláthatóan azon igyekszik, hogy megnyugtassa a közvéleményt s csak kevés lap van, amely kritizálja az új adóemeléseket. A legtöbb lap azt hangoztatja, hogy Angliának fegyverkeznie kell és hogy a fegyverkezésekre kiadott pénzt nem szabad sajnálni. Néhány lap mindamellett leszögezi, hogy az adóemeléseket az államháztartás kedvező helyzetére való tekintettel el lehetett volna kerülni és hogy a fokozott katonai kiadásokat a rendes bevételek is fedezték volna.

Az amerikai szenátus vizsgálóbizottságának megsemmisítő ítélete a magán hadianyaggyártásról.

Washington, ápr. 22. A szenátus hadiiparvizsgáló bizottsága két évi vizsgálat után elkészítette jelentését, mely négy hatalmas kötetben foglalt bizonyítékok alapján megsemmisítő ítéletet mond a magán hadianyaggyártás fölött. A bizottság megállapítja többek között:

1. A békét és az emberiség boldogulását komolyan veszélyeztetik a fegyver- és lőszergyárosok ügynökeinek azok az üzemei, hogy más nemzeteket hivatalnokaik megvesztegetésével aggasztó méretű túlfegyverkezésre bírnak.

2. A magán hadiipar mindent elkövet a leszerelés és a fegyverkezések korlátozásának elgáncsolására.

3. A fegyver- és lőszergyárosok a műszaki bala-dást, a polgári élet egyik legfőbb áldását, a háborús félelem növelésére használják, hogy az ily módon rü-mületbe ejtett nemzeteket minél újabb és minél tel-lemetesebb fegyverek vásárlására bírják.

4. Az amerikai hadügyminisztérium megengedte,

hogy a legújabb amerikai fegyverek leírása idegen ügynökök kezébe kerüljön és annak révén idegen államok katonai előnyököt szerezzenek az Egyesült Államok fölött.

5. A leszerelési kísérletek csődje bőséges aratást jelent a hadianyag-gyárosok számára, akik jelenleg Amerikában 58 százalékot nyernek az állam megrendelésein.

6. A nagy hadianyag vállalatok nemzetközi kereskedelmi érdekeiket országaik külpolitikai érdekei elé helyezik.

A bizottság többségi jelentése az egész hadiipar államosítását sürgeti, beleértve a hadihajók, ágyúk, lövedékek, ágyuöntvények, acélpáncélok, gépfegyverek, puskák és pisztolyok gyártását, pusztán a repülőgép ipar kivételével.

A kisebbségi jelentés a magán hadiipar állami ellenőrzését ajánlja és az államosítást ellenzi, azzal az indoklással, hogy az kiélezné a fegyverkezési versenyt.

A független kisgazdapárt egyhangúan bizalmat szavazott Eckhardt Tibornak.

A párt minden ellenzéki tényezővel együttműködik programja alapján. — A pártértekezleten a titkos választójogért és a diktatórikus törekvések ellen való együttes harc szükségét hangsúlyozták.

Beszámoltunk arról, hogy hét független kisgazdapárti képviselő levelet intézett a párt vezéréhez, Eckhardt Tiborhoz és pártértekezlet összehívását kérte annak a kérdésnek a tisztázására, vajjon helyesli-e a párt összessége az összefogást olyan ellenzéki tényezőkkel, akiknek politikája a memorandum aláírónak véleménye szerint nem fedi a kisgazdapárt programját. A pártértekezlet szerdán délelben összeült és többórás tanácskozás során tisztázta a független kisgazdapárt politikáját. Kilépésekről, a párt egységének megromlásáról kerültek forgalomba túlzott beállítású hírek, kiderült azonban, hogy maguknak a mozgalom kezdeményezőinek sem volt ilyen szándékuk. Az értekezlet teljes egységbe sorasította össze a pártot, amely írásban juttatta kifejezésre a kisgazdapárt egyhangú bizalmát a párt vezére által követelt politika iránt.

A pártértekezleten Sziij Balint, a párt országos elnöke, majd Tildy Zoltán ügyvezető alelnök elnököt. Eckhardt Tibor távollmaradt az értekezletről, mert jelenlétével nem akart befolyást gyakorolni a párt tagjaira. Minden képviselő kivétel nélkül résztvett az értekezleten, rajtuk kívül még a pártvezetőség három tagja, a két elnök és Nagy Ferenc országos főtákar jelent meg.

Rakovszky Tibor ismertette a memorandum aláírói nevében a pártértekezlet összehívásának okát. Felsorakoztatta a levelükben foglalt érveket, amelyek alapján ő és társai arra a felfogásra jutottak, hogy a pártnak — szakítva a mostani ellenzéki együttműködéssel — függetlenül kell harcolnia programja megvalósításáért.

E körül a kérdés körül igen élénk vita indult meg, amelyben csaknem minden képviselő résztvett. A mozgalomtól távolálló képviselők, Horváth Zoltán, Dinnyes Lajos, Dulín Jenő, Czirják Antal, Cseh-Szombathy László, továbbá Hegymegi-Kiss Pál és még többen — a párt túlnyomó többsége — teljes határozottsággal és egyértelműséggel adtak hangot annak a felfogásuknak, hogy a kormány politikájával szemben az ellenzéki együttműködésre minden körülmények között szükség van, ezért fenntartás nélkül helyeslik Eckhardt Tibor politikáját. Felszólalásukban így juttatták kifejezésre álláspontjukat és ezzel a párt felfogását:

— A nyílt szavazási rendszer és a mai diktatórikus kormányzás mellett a nép ugyszólván a legkisebb jelentőségű tényező lett. A nyílt választás minden eszközt rázabadi a választóközönségre, úgyhogy a politikai küzdelem időtlen ideig elhúzódhat anélkül, hogy célhoz érne, bár a pártnak nagy többsége van az országban. Elengedhetetlenül szükséges tehát a titkos választói jog mielőbbi törvénybeiktatása és a legerélyesebb küzdelem a félig alkotmányos és félig máris diktatórikus kormányzat ellen. Aki ebben a törekvésében segíti a pártot, azzal szívesen összefog, anélkül azonban, hogy függetlenségéből, politikai és gazdasági programjából bármit is feladna, vagy bárkivel szemben lekötné magát.

A párt zömének ez a felfogása megállapíthatóan hatással volt a mozgalom résztvevőire is. Ők maguk is szükségesnek tartották hangsúlyozni, hogy teljesen hamisak voltak azok a beállítások, mintha pártbontás, a pártból való kilépés lett volna a céljuk. A pártvezetőséghez intézett levelüknél semmi egyéb szándék nem vezette őket, mint az, hogy a párt összessége előtt tisztázzanak egy olyan kérdést, amelyről választóközönségük gyakran szckott felvilágosítást kérni.

A pártértekezletnek mindazonáltal voltak izgalmasabb részletei is. Különösen Horváth Zoltán felszólalása állította egymással szembe az ellentétes álláspontokat.

— Kénytelen vagyok megállapítani — ugymond —, hogy Eckhardt Tibor személye és a pártvezetés ellen irányult a mozgalom. Pedig azokra a tárgyalásokra, amelyeket Eckhardt folytatott a titkos választójog érdekében, szükség volt eddig is és szükségese

lesznek ilyen tárgyalások ezután is. Ne felejtjük el, hogy 1922-ben azok bukkott meg a titkos választójog, hogy az ellenzék kívánságait nem lehetett összeegyeztetni. Mindenki rengeteget kívánt és senki sem akart engedni. Az akkor elhibázott munkát most kell elvégezni jó előra. Miután pedig Bethlen ellenzéki tényező, vele is tisztázni kell a kérdéseket.

Horváth Zoltán éles hangon bírálta a mozgalom kezdeményezőinek eljárását. Egyideig úgy látszott, hogy a memorandumot aláíró egyik-másik képviselő levonja a konzekvenciákat, később azonban enyhült a hangulat. Részve volt ebben Hegymegi-Kiss Pál felszólalásának, amelyben lelkes szavakkal ajánlotta a párt figyelmébe Eckhardt Tibor érdemeit.

— Az ország népe — mondotta — súlyos helyzetben van. A nyílaskeresztes agitáció egyre erőteljesebb lesz. Ebben a helyzetben a pártnak a legteljesebb egyetértéssel kell védelmeznie azokat a pozíciókat, amelyeket az országban már elért. Eckhardt Tibornak, aki minden erejét, idejét és kivételes tehetségét a nép szolgálatába állítja mindnyájan kell, hogy segítségére legyünk és nem szabad őt megakadályozni munkájában ilyen váratlan akciókkal.

Sziij Balint országos elnök is szükségesnek látta, hogy a képviselőket a párt egységének minden körülmények között való megővására kérje.

— En a béka álláspontján vagyok — mondta. Az egész ország csodálja azt a hatalmas küzdelmet, amelyet Eckhardt Tibor folytat, a pártnak tehát csak az lehet a kötelessége, hogy teljes erejével és minden fenntartás nélkül támogassa harcában a párt vezérét.

Az egyhangú határozat.

A pártértekezletnek végül is az lett az eredménye, hogy teljesen tisztázódtak az ellentétek. Határozatba foglalták össze a kisgazdapárt politikájának alapelveit és egyhangúlag feltétlen bizalmukról és ragaszkodásukról biztosították Eckhardt Tibort, a párt vezérét.

Az elfogadott határozat a következő: A párt sem elvi célkitűzéseiből és programjából, sem teljes függetlenségéből hajszálnyi sem engedett, annál kevésbbé, mert semmi más politikai tényezővel szemben elvi leköttöttsége nincs. De hajlandók kivétel nélkül minden politikai tényezővel összefogni és együttműködni a párt programjának, célkitűzéseinek alapján és érvényesülésének az érdekében.

A párt a Gaal Gaszton által kijelölt elvi állásponttól egy pillanatra sem tért el és minden körülmények között ezen az alapon fog megmaradni.

A párt vezetőségi és képviselői értekezlet egyhangúlag feltétlen bizalmáról és tántoríthatatlan ragaszkodásáról biztosítja a párt vezérét, Eckhardt Tibort. A pártértekezlet minden egyes tagja lelkes munkakészséggel ajánlja fel támogatását és szolgálatait a párt vezérének a magyar népért, az ország jobb jövőjéért folytatott önfeláldozó tevékenységében.

Az írásba foglalt határozatot valamennyi képviselő és pártvezetőségi tag aláírta és pedig: Andrási-Kasnya Béla, báró Berg Miksa, Cseh-Szombathy László, Czirják Antal, Dinnyes Lajos, Dulín Jenő, Gaal Olivér, galánthay Glock Tivadar Gallas Agost Rudolf, Horváth Ferenc, Horváth Zoltán, Klein Antal, Lang László, László Imre, Missey György, Mózes Sándor, Némethy Vilmos, Rakovszky Tibor, Riesz Ádám, Sándor István, Soltész János, Szécsény István, továbbá Sziij Balint felsőházi tag, Tildy Zoltán alelnök, Szentiványi Lajos pártigazgató és Nagy Ferenc főtákar.

A pártértekezlet után a párt képviselő- és kültagjai ehéden vettek részt, amelyen később megjelent Eckhardt Tibor is, akit meleg ünneplésben részesítettek, majd átnyújtották neki a bizalmi nyilatkozatot tartalmazó párt határozatot.